

รายงานการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

สำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยวิชาการ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชื่อเรื่อง: รูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

ชื่อผู้วิจัย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ

ปีที่แล้วเสร็จ: 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง 2) สร้างรูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง และ 3) ศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของการใช้รูปแบบส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง โดยศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมอาชีพจากผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี ในเขตภาคกลาง จำนวน 385 คน และดำเนินการสร้างรูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม และรับรองรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ทดลองใช้รูปแบบกับผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี จำนวน 30 คน โดยหน่วยงานของรัฐ คือ กศน.อำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย มีดังนี้

1. ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 3,000 บาท มีเงินออมต่อเดือนต่ำกว่า 500 บาทและมีรายจ่ายครอบครัวต่อเดือน (ไม่รวมหนี้สิน) 1,000 – 5,000 บาท ส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวแต่เป็นไม่ใช่อุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพ หน่วยงานที่ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพ คือ กศน.ตำบล มากที่สุดและสิ่งที่ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมเพื่อประกอบอาชีพจากหน่วยงานผู้สูงอายุได้รับการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ มากที่สุด สำหรับปัญหาในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ คือ ความพร้อมทางร่างกายมากที่สุด และความต้องการที่จะประกอบอาชีพ มี 2 ประเด็น คือ ต้องการประกอบอาชีพเดิมที่เคยทำมาตั้งแต่ช่วงวัยก่อน 60 ปี และต้องการเปลี่ยนอาชีพใหม่

2. รูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ 2) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3) พิจารณาหน่วยงานในการส่งเสริมอาชีพ 4) ดำเนินการส่งเสริมอาชีพ 5) ประเมินผลการส่งเสริมอาชีพ 6) ชี้แจงการใช้รูปแบบ 7) ปัจจัยเงื่อนไขการใช้รูปแบบ และ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัจจัยและสำรวจความต้องการอาชีพ ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการส่งเสริมอาชีพ ขั้นตอนที่ 3 สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานให้การส่งเสริมอาชีพ และขั้นตอนที่ 4 ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม

3. ปัจจัยเงื่อนไขของการใช้รูปแบบส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง แบ่งเป็น (1) ปัจจัยเงื่อนไขภายใน ได้แก่ (1.1) แรงจูงใจของผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพ (1.2) การวางแผนการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ (1.3) ทุนสำหรับส่งเสริมอาชีพ และ (1.4) เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และ (2) ปัจจัยเงื่อนไขภายนอก ได้แก่ (2.1) การประสานงานกับหน่วยงานที่พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และ (2.2) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่ใช้รูปแบบการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

คำสำคัญ : รูปแบบ การส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ

Title: A Model for Promotion of Suitable Occupations to Enhance Life Quality for Elderly People in the Central Region

Researcher: Assistant Professor Dr. Piyaphong Saisophon

Year: 2020

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the current state, problems and needs for the promotion of suitable occupations to enhance life quality for elderly people in the Central Region; (2) to create a model for the promotion of suitable occupations to enhance life quality for elderly people in the Central Region; and (3) to study the conditioning factors for using the model for the promotion of suitable occupations to enhance life quality for elderly people in the Central Region. The study of the current state, problems and needs for the promotion of suitable occupations to enhance life quality for elderly people was conducted with the research sample consisting of 385 elderly people, aged 60 – 69 years, in the Central Region. Then, a model for promotion of suitable occupations to enhance life quality for elderly people in the Central Region was created, and then it was evaluated by seven experts. After that, it was tried out with 30 elderly people, aged 60 – 69 years, by a state work agency, i.e. the Office of Mueang Phra Nakhon Si Ayutthaya Non-Formal and Informal Education. Quantitative data were analyzed using the frequency, percentage, mean, and standard deviation; while qualitative data were analyzed with content analysis.

Research results were as follows:

1. The majority of elderly people, aged 60 - 69 years, in the sample had the occupation of hired laborer, with monthly income of less than 3,000 baht, with monthly savings of less than 500 baht, and with monthly family expenditure (excluding debts) of 1,000 – 5,000 baht. The majority of them had some sicknesses that were not obstacles for their occupation. Their overall life quality was at the moderate level. The majority of them did not receive any promotion for their occupation. The work agency that provided the highest promotion level for their occupations was the District Office of Non-Formal and Informal Education. The promotion of their occupations that they most often received was the provision of training for knowledge concerning their occupations. As for occupation problems, the most mentioned problem was that of their physical readiness; while there were two issues on their needs for occupation, namely, the need for having their old occupation when they were not more than 60 years old and the need for changing to new occupations.

2. The created model for the promotion of suitable occupations to enhance life quality of elderly people in the Central Region was composed of seven components: (1) determination of the objectives; (2) study of related concepts and theories; (3) consideration of work agencies for promotion of occupations; (4) taking actions on occupational promotion; (5) evaluation of results of occupational promotion; (6) explanation for using the model; and (7) conditioning factors for using the model. Also, the model comprised four steps: the study of factors and the survey of the needs for occupations; the planning for promotion of occupations; the creation of cooperation with work agencies that provide occupational promotion; and the appropriate promotion of occupations.

3. The conditioning factors for using the promotion of suitable occupations to enhance life quality for elderly people in the Central Region were divided into (1) the internal conditioning factors, which comprised (1.1) the motivation of elderly people in engaging in occupations; (1.2) the planning for promotion of occupations for elderly people; (1.3) the fund for promotion of occupations; and (1.4) the technology related to the promotion of occupations for the elderly people; and (2) the external conditioning factors, which comprised (2.1) the cooperation with work agencies that develop life quality of the elderly people; and (2.2) the participation of people in the community that uses the model for the promotion of suitable occupations to enhance life quality of the elderly people.

Keywords: model, promotion of suitable occupation, life quality, elderly people